

**Kırklareli Üniversitesi
Afrika Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi**

“AFRİKA EKONOMİSİNE BAKIŞ-2013” ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

HAZIRLAYAN

BURÇİN AYDOĞDU

Kırklareli Üniversitesi Kültür Merkezi A Blok 39100
Kırklareli / Türkiye

Tel: 0 (288) 212 96 82 - 166

Faks: 0 (288) 212 23 59

E-Posta: afrika@kirkclareli.edu.tr

Web: <http://acm.kirkclareli.edu.tr>

Afrika Araştırmaları Merkezi Afrika Analiz No: 03

© Kırklareli Üniversitesi Afrika Araştırmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi yayınlarının tüm hakları mahfuzdur. Kaynak gösterilerek yayınlanabilir.

B. Aydoğdu (2013). “*Afrika Ekonomisine Bakış-2013*” Üzerine Bir Değerlendirme. Kırklareli Üniversitesi Afrika Araştırmaları Merkezi Afrika Analiz No: 03. Kırklareli.

İÇİNDEKİLER

Giriş.....	1
Afrika'ya Yönelik Makro Ekonomik Beklentiler.....	1
Enflasyonun ve Döviz Kurunun Kontrol Altına Alınması.....	2
Kapsayıcı-Kısıtlayıcı Mali Politika İkilemi.....	2
Doğal Kaynağa Dayalı Yapısal Dönüşüm.....	6
Sonuç.....	8

Kırklareli Üniversitesi

Afrika Araştırmaları Merkezi

Afrika Analiz

Analiz No: 03

09/062013

“AFRİKA EKONOMİSİNE BAKIŞ-2013” ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Giriş

Afrika Kalkınma Bankası (AfDB), OECD Kalkınma Merkez, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Afrika Ekonomik Komisyonu (ECA) kurumları tarafından hazırlanan Afrika Ekonomisine Bakış 2013 geçtiğimiz günlerde yayınlandı. Afrika ülkelerindeki hızlı dönüşümün çok yönlülüğünü göz önüne alan raporun özelliği, kıtadaki gelişimin sadece makro ekonomik yönünü ele almakla yetinmeyip gelişimin yapısal ve sosyal boyutlarını da ele almasıdır. Somali hariç Afrika'daki 53 ülkenin tamamını ele alan tek yıllık rapor olma özelliğini taşıyan bu çalışmanın bir diğer özelliği de Afrika'daki dönüşüm ve doğal kaynaklar üzerine özel temalı bir çalışma içermesi.

Raporun birinci kısmı Afrika'nın performansı ve Afrika'dan beklentiler üzerinedir.

Afrika'ya Yönelik Makro Ekonomik Beklentiler

Rapor, Afrika ekonomisinin küresel turbülansa rağmen büyümesini sürdürebilecek kadar bağımsız olduğunu verdiği büyüme rakamlarıyla göstermektedir: Kıta genelinde GSMH'nin 2013'te % 4,8 ve 2014'te % 5,3 büyümesi beklenmektedir. Bir önceki yılın yani 2012 yılının büyüme oranının % 6,6 ile bu iki rakamın da üstünde olmasının nedeni ise Libya'daki petrol üretiminde yaşanan duraklamadır. Afrika'daki büyüme oranlarını Libya'daki gelişmeleri hariç olarak ele alırsak 2012'de % 4,2 olan büyüme oranının 2013'te % 4,5 düzeyinde gerçekleşmesinin ve 2014'te % 5,2'ye ulaşmasının beklendiği yani Libya dışı Afrika'da aslında kesintisiz bir büyüme ivmesi yakalandığı görülebilir.

2011'den bu yana Afrika'da yaşanan bir diğer dönüşüm ise doğal kaynakların yanında tarım üretiminde de artış yaşamış olmasıdır.

2011'den bu yana Afrika'da yaşanan bir diğer dönüşüm ise doğal kaynakların yanında tarım üretiminde de artış yaşamış olmasıdır. 2011 yılının ortalarında başlayan kriz süresince petrol başta olmak üzere pek çok emtia fiyatında yaşanan düşüş doğal kaynak bakımından zengin Afrika ülkelerinin gelirini azaltmış olsa da kıta çapında tarım mahsulünün bol alınması sayesinde hem fiyatlardaki düşüşün ekonomiye olumsuz etkisi hafifletilmiş hem de gıda fiyatlarının uluslararası piyasalarda gerçekleşen yükselişi Afrika'daki tüketicilere daha az yansımıştır.

Afrika'da, özellikle Kuzey Afrika'da, Mali'de, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde ve Nijerya'da büyümeyi daraltan asıl etken siyasi tansiyonun ve/ya güvenlik sorunlarının artışı olmuştur.

Rapor, iç talebin Afrika'da gerçekleşen büyümedeki esas destekçi olmaya devam ettiğini göstermektedir. İç talebin çoğu zaman özel tüketim ve özel-kamu yatırımları ile güç kazandığını belirten rapora göre küresel ekonomideki zayıflığın Afrika'nın ihracatında yol açtığını daralmaya rağmen emtia ürünlerinin fiyatları küresel kriz döneminde büyük oranda Afrikalı ihracatçılar lehinde kalmıştır. Afrika'da, özellikle Kuzey Afrika'da, Mali'de, Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde ve Nijerya'da büyümeyi daraltan asıl etken siyasi tansiyonun ve/ya güvenlik sorunlarının artışı olmuştur.

Arz açısından ise son yıllarda Afrika'da gerçekleşen büyümenin esas iticilerinin tarım ve hizmet sektörü olduğunu belirten rapor petrol ve maden alanlarında faaliyet gösteren ülkelerin büyümesinde ise üretimlerinde gerçekleşen artışın etkili olduğunu belirtmektedir.

Enflasyonun ve Döviz Kurunun Kontrol Altına Alınması

Afrika'da enflasyon ortalamasının 2010'da % 7 düzeyindeyken, 2011'de % 8,5 düzeyine ve 2012'de % 9 düzeyine çıktığını belirten rapora göre bunun temel nedeni gıda ve yakıt fiyatlarında gerçekleşen artışlardır ve bu artışlar özellikle de kırsal kesimdeki yoksul halkı vurmuştur. Ulusal ve uluslararası mahsulün düşük çıkması ve petrol üreten büyük ülkelerde siyasi uyuşmazlıkların ortaya çıkması başta olmak üzere çeşitli riskler karşısında gıda ve yakıt fiyatlarının yükselmesi ihtimaline rağmen rapor, gıda ve yakıt fiyatlarının öngörülen dönem içinde ciddi düzeyde enflasyon artışına yol açmayacağını belirtmektedir.

Afrika'da özel sektörün finansman giderlerini azaltma tedbirine başvurabilecek olan, düşük enflasyonlu ülkeler de bulunduğunu belirten rapor, Afrika'da bu konuda yaşanan sorunun politika faiz oranlarının düşürülmesinin kredi verme oranlarına her zaman yansımaması olduğunu belirterek bunun altında yatan nedenin de bu iki oran arasındaki dönüşüm mekanizmasının pek çok Afrika ülkesinde zayıf olduğunun altını çizmektedir.

Kapsayıcı-Kısıtlayıcı Mali Politika İkilemi

Küresel talebin düşmesinden kaynaklanan yeni bir ekonomik düşüş tehlikesine karşı 2012 yılında Afrika ülkelerinin sergilediği iki farklı yaklaşım var. Cezayir, Burkina Faso, Kongo Cumhuriyeti, Kamerun, Güney Afrika, Namibya ve Zambia'da bu riske karşı genişlemeci politikalar uygulamışken Mısır, Gana, Etiyopya, Botswana, Ruanda ve Zimbabwe gibi ülkeler ya mali manevra alanını az gördükleri için ya da genişlemeci politikaya gerek görmedikleri için mali kısıtlama politikalarını tercih etmiştir.

Gıda ve enerji fiyatlarında meydana gelen artış Afrika ülkelerinde ithalat fiyatlarını ihracat fiyatlarından çok daha hızlı yükseltmiştir ve bu da petrolü dışarıdan alan pek çok Afrika ülkesinde ticaret koşullarını zayıflamasına ve 2011 yılında % 6 olan Afrika ortalama cari açığının artarak 2012 itibarıyla % 7 düzeyine gelmesine neden olmuştur ve rapora göre 2013 ve 2014 yıllarında da cari düzeyi % 7 civarında kalacaktır. Petrol ihraç eden Afrika ülkeleri ise 2011 yılında GSMH'nin % 3'ü düzeyinde bütçe fazlası

verirken bu oran 2012'de % 5'e çıkmıştır ve bu oranın 2013'te aynı düzeyde kalması ve 2014'te % 6'ya çıkması beklenmektedir.

Afrika'nın ekonomik beklentilerinin belirleyicileri olan küresel etkenlerle iç etkenlerin çok belirsiz olduğunu belirten raporun tahminlerine göre OECD üyesi ülkelerinin GSMH'sinde meydana gelen % 1'lik bir azalma Afrika'nın ihracat gelirlerine % 0,5'lik bir düşüş olarak yansımakta ve Afrika'nın ticari kazançlarını yaklaşık % 10 azaltmaktadır. Afrika ekonomisinin dönüşümünün en önemli kanalının ticaret olduğunu vurgulayan rapora göre Avrupa'daki borç krizinin derinleşmesi Afrika'daki ihracatı daha da kötü vuracaktır.

Rapor, dış belirsizliklere ilaveten Afrika'nın içinde de şu ihtilaflardan kaynaklanan dezavantajlar olduğunu belirtmektedir: Tunus, Mısır ve Libya'daki devrimler, Mali'de Fransız ve ECOWAS bölgesel güçlerinin askeri müdahalesinden sonra siyasi durumun nispeten iyileşmiş olması ama güvenliğin eski haline gelmemiş olması ve Güney Sudan ile Sudan arasında halen mutabakata varılmamış hususlar olması.

Tüm bu risklere rağmen Afrika'nın gerek 2009 gerekse son küresel krize karşı gösterdiği son 15 yıldır süren etkileyici büyüme, iyimserlik için en büyük sebep. Kıtanın kısa vadede yüzleştiği en büyük zorluk ise sık sık değişebilen küresel ekonomik ortama karşı kendi istikrarlı makro ekonomik koşullarını yaratabilmesi. Özel sektöre yönelik kurumlarını ve düzenlemelerini geliştirmesi ise bir diğer önemli gereklilik.

2012 yılında 186,3 milyar Dolara ulaşarak geçen yılın rekorunu kıran dış mali akış tutarında şimdiye kadar yardımlar en önemli kalemi oluştururken bu sene yabancı yatırım ile gurbetçi Afrikalıların işçi dövizlerinin yardım tutarını geçtiğini belirten rapor 2008 ekonomik krizinden bu yana özellikle Sahra altı Afrika'nın dinamizmine işaret etmekte ve Kuzey Afrika'daki siyasi huzursuzluğun ve ekonomi politikasını olumsuz etkilediğini belirtmektedir. Rapora göre Afrika'ya yönelik dış mali akışların miktarını önümüzdeki yıllar içinde emtia fiyatları, yatırımı ve vergi gelirlerini şekillendirmek suretiyle belirleyecektir.

Özellikle 2008 ekonomik krizinin öncesiyle sonrasını karşılatırken iki büyük trend göze çarpmaktadır: (1) ilk defa dış yardımı ve dış yatırımı aşan tutardaki, Afrikalıların yaptığı işçi döviz transferi Afrika'nın kritik bir mali kaynağı haline gelmiştir (2) Afrika'nın gelişen ekonomilerle bütünleşmesinin arttığı sadece ticaretle değil aynı zamanda yatırım amaçlı para akışlarıyla teyit edilmiştir. OECD ülkelerinde ekonomik cansızlık varken Afrika'daki yatırımlarda gelişen ülkelerin payı gitgide artmaktadır.

Dış finansmanın % 50'sinin 5 ülkede yani Nijerya, Güney Afrika, Mısır, Fas ve Demokratik Kongo Cumhuriyeti'nde meydana geldiğini belirten rapor bu ülkelerin hem kaynak bakımından zengin ülkeler olarak yabancı yatırımcı çektiğini hem de işçi dövizini gönderen güçlü diasporalarının olduğunu belirtmektedir.

Afrika ekonomisinin dönüşümünün en önemli kanalının ticaret olduğunu vurgulayan rapora göre Avrupa'daki borç krizinin derinleşmesi Afrika'daki ihracatı daha da kötü vuracaktır.

Vergi gelirlerinin % 90'ını petrolden elde eden Libya'da vergi gelir rakamı 2010 yılında 48,6 milyar Dolarken bu rakam 2011 yılında 13,5 milyar Dolara düşmüştür.

Bunların aksine, Afrika ülkelerinin yarısı en büyük kalkınma finansmanı olarak yardıma bağlı yaşamaktadır. Bunların çoğu çatışmadan yeni çıkmış, küçük ekonomili, az kaynaklı, denize kıyısı olmayan ya da bu özelliklerin birden çoğuna sahip olan ülkelerdir.

2010 yılında kıtadaki vergi gelirinin 466 milyar dolar düzeyindeyken, 2011'de 513 milyon Dolar düzeyine çıkarak kıtadaki GSMH'nin % 26,8'ini teşkil ettiğini belirten rapor, 2011 yılındaki düşüşte Libya'da meydana uyuşmazlığın etkili olduğunu belirtmektedir. Vergi gelirlerinin % 90'ını petrolden elde eden Libya'da vergi gelir rakamı 2010 yılında 48,6 milyar Dolarken bu rakam 2011 yılında 13,5 milyar Dolara düşmüştür.

Rapor, Afrikalı politika belirleyicilerin hızlı değişebilen emtia fiyatlarının yatırım ve vergi geliri üzerinde yaratabileceği güçlü, dış kaynaklı şoklara maruz kalmamanın yollarını bulmasını ve kıtadaki kaynak zenginliğinden tüm nüfusun ve gelecek nesillerin yararlandırımlarını tavsiye etmektedir.

Halihazırda Afrika'nın ihracat pazarının Avrupa'nın ve ABD'nin elinde olduğunu hatırlatan rapora göre Çin, Hindistan ve Brezilya Afrika'nın petrolünü, emtiasını ve mamül mallarını git gide daha çok tüketmektedir ve gelişen ülkeler bu pazardan aslan payını almaya yaklaşmaktadır.

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nda verilen rakamlara göre 2000 yılıyla 2011 arasındaki dönemde Afrika'nın ihracat hacminin 148,6 milyar Dolardan 581,8 milyar dolara çıkarak neredeyse dört katına çıkmıştır. Bu süreçte Avrupa'nın payı % 47'den % 33'e düşerken ABD'nin payı da % 17'den % 10'a düşmüştür. Gelişen ekonomilerde ise durum tersinedir: Çin'in payı bu süreçte % 3,2'den % 13'e çıkarak dörde katlanmış ve Hindistan'ın payı % 2,8'den % 6'ya çıkarak ikiye katlanmıştır. Gelişen ekonomilerin toplam payı 2000 yılında % 8 iken 2011'de bu rakam % 22'ye tırmanmıştır.

Rapora göre Afrika'nın bölgesel bütünleşmede en büyük ihtiyacı finansmandır. Afrika'nın küçük ekonomilerden oluşan kırılgan yapısı ise karşılaşılan bir diğer zorluktur. Rapor, ulusal çapta ve alt-bölgesel düzeyde gerçekleşen kötü kurumsal düzenlemelerin ve yetersiz koordinasyonun bölgesel bütünleşmeyi daha da zorlaştırdığını, ticareti ve ekonomik büyümeyi asıl destekleyen olan unsurun bölgesel yani Afrika kıtası çapında bütünleşme olduğunu belirtmektedir.

Afrika'daki pek çok ülkenin insani kalkınma açısından da gelişme kaydettiğini belirten rapor buna rağmen ilerlemenin yavaş olduğunu belirtmektedir. Afrika'nın bu konudaki ilk medar-ı iftiharının Seyşeller olduğunu belirten rapora göre Seyşeller'deki insani kalkınma düzeyi Seyşeller'den daha zengin Avrupa ve Ortadoğu ülkeleri dahil pek çok ülkeyi geçmiş bulunmaktadır. Onun dışında Cezayir, Libya ve Tunus yani 3 Kuzey Afrika ülkesi insani kalkınmada yüksek düzeyde sayılabilmekte, Botswana, Cape Verde, Mısır, Ekvator Ginesi, Gabon, Gana, Fas, Namibya, Güney Afrika ve Svaziland da orta düzey insani kalkınma kapsamına girmekte ve geri kalan ülkeler düşük insani kalkınma sınıfında sayılmaktadır.

Kuzey Afrika ülkelerinde gerçekleşen halk protestolarının siyasi nitelikte olduğunu belirten rapor, Sahra altı Afrika ülkelerinde de protestolar gerçekleştiğini fakat bunların çoğunluğunun ekonomik kaygılı protestolar olduğunu, taleplerin çoğunun maaş zammına ya da geçim zorluğunun azaltılmasına yönelik olduğunu belirtmektedir. 2011 ve 2012 yılında Afrika kıtasında 50 başkanlık, meclis ve yasama organı seçimi yapıldığını ve dolayısıyla demokrasinin Afrika'da kök salmaya başladığını belirten rapora göre sosyo-ekonomik kalkınma ve devletlerin kapasitesinin zayıflığı ve ordunun siyasette söz sahibi olmasının demokrasiyi engelleyen unsurlardır ve istikrarsızlığın en temel sebeplerinden biri UNODC 2013 raporunda belirtilen ulusal ötesi örgütlü suçun devletlerden daha etkili olabilmesi ve yolsuzluktur.

Afrika ekonomilerinin 2000 yılından sonra gösterdiği büyümenin 1990-2000 arasındakinin iki katı olduğunu belirten ve bu büyümenin önümüzdeki yıllarda da süreceği öngörüsünde bulunan rapor istihdam-nüfus mukayesesi yapıldığında ise çok farklı bir sonuca varıyor. Fiilen çalışan çalışma yaşına gelmiş nüfusun 1991'de % 59 olduğunu ve aradan 20 yıl geçtiği halde bu oranın ancak % 60'a çıktığını belirten rapor, son 20 yılda, özellikle son 10 yılda yaşanan büyümenin, Afrika'daki nüfus artışı nedeniyle işsizlik oranında ciddi bir değişiklik gerçekleştiremediğini gözler önüne sermektedir.

Raporun ikinci kısmı yapısal dönüşüm üzerinedir.

Büyümenin istihdam oranına yansiyabilmesi için, rapor, ekonomik kaynakların aile çiftçiliği, küçük kayıtdışı ticaret gibi düşük verimlilik arz eden faaliyetlerden daha üretken olanına mesela imalat sektörüne aktarılması gerektiğini belirtmektedir, ki buna da "yapısal dönüşüm" adı verilmektedir.

Yapısal dönüşümü hızlandırmak için Afrika ülkelerinin mevcut en büyük sektörlerden ve olanaklardan yararlanmaları gerekmektedir. Zira, dünyadaki bazı ülkelere yapılan çalışmalar göstermiştir ki hükümetler doğru politikalar izleyip doğru konulara odaklandığı ve kaynak zenginliğini toplumun ortak menfaati için kullandığında doğal kaynak sektörleri söz konusu yapısal dönüşümün itici gücü olabilmektedir. Afrika'da da doğal tarım kaynakları ve çıkarılabilir madenler Afrika ülkelerinin çoğunluğunun ekonomik faaliyetinde önemli pay sahibidir. Gelişen ülkelere gelen talebin de arttığı bu dönem, Afrika ülkelerinin doğal tarım ve maden kaynaklarını toplum yararına kullanmak suretiyle bu yapısal dönüşümü gerçekleştirmesi için tarihi bir fırsat sunmaktadır ve kaynaklarından gelen zenginlik açısından diğer ülkeler kadar hızlı hareket etmemiş olan Afrika kıtasının kalkınmaya ayıracağı büyük potansiyeli mevcuttur.

Raporun temel mesajı şudur: Afrika'daki üretici faaliyetlerin artmasına ve daha iyi iş olanaklarına kavuşulmasına yönelik olarak yapısal dönüşümün gerçekleşmesi güçlü bir doğal kaynak sektörünün tesis edilmesiyle sıkı sıkıya bağlantılıdır. Balassa'nın Açıklanmış Rekabetçi Avantaj kavramı ışığında şu söylenebilir:

Afrika'daki üretici faaliyetlerin artmasına ve daha iyi iş olanaklarına kavuşulmasına yönelik olarak yapısal dönüşümün gerçekleşmesi güçlü bir doğal kaynak sektörünün tesis edilmesiyle sıkı sıkıya bağlantılıdır.

Rapora göre doğal kaynağa dayalı yapısal dönüşüm, 4 katmanlı bir politika ile mümkündür. Bu politikanın özelliği, esaslı unsurlara yapılan yatırımları, dönüşüme yönelik baskı ile birleştirmesidir.

Afrika ülkelerinin ham mamüller yerine yüksek katma değerli ürünlere yönelmesi yerine ham emtia skalasını geniş tutması, yüksek katma değerli ürünler skalasının da geniş olmasını temin edecektir. Dolayısıyla üretken iş olanakları oluşması için izlenmesi gereken politika, çeşitlilik arz eden ekonomiye yönelmektir. Yapısal dönüşümün kritik unsurlarının, denizaşırı petrol hariç hepsi güçlü tarım ve özütleme endüstrileri için de gereken şartlardır.

Doğal Kaynağa Dayalı Yapısal Dönüşüm

Rapora göre doğal kaynağa dayalı yapısal dönüşüm, 4 katmanlı bir politika ile mümkündür. Bu politikanın özelliği, esaslı unsurlara yapılan yatırımları, dönüşüme yönelik baskı ile birleştirmesidir.

Esaslı unsurlar diye tarif edilen birinci katman kaliteli kamu hizmetlerinin varlığını, kurumsal ortamın ve olanakların lehe olması ve finansmanın ve piyasaların açık olmasıdır.

İlgili doğal kaynakların ortamının gerekli niteliklere sahip olmasının arandığı ikinci katmanda ise arama ve kullanma için gereken düzenlemelerin varlığı, yatırıma yönelik teşvikler, arazi mülkiyeti sisteminin varlığı ve hem insan hem de materyal yönünden arz sıkıntısı olmaması söz konusudur.

Doğal kaynak yönetimine odaklı üçüncü katmanda doğal kaynaklara ilişkin vergilerin yönetilmesi, doğal kaynak kullanımında beklentileri doğru tespit edip aşırı az ya da aşırı çok kaynak kullanılmaması ve gelir giderlerin ayarlanması gibi yönetime ilişkin hususların yerine getirilmesi aranır.

Yapısal dönüşümün iticisi işlevi görecektir olan dördüncü katmanı ise tarım söz konusuysa tarımsal üretkenliği artırmaya, özütleme söz konusu ise özütleme sanayileri ile bağlar tesis etmeye yönelik faal politikalar oluşturmak teşkil etmektedir. Asya, Latin Amerika ve Avrupa'da gerçekleşen pek çok başarı hikayesinin ardında tarımsal dönüşüm olduğu için Afrika'nın da yeşil devrimle ve tarımı ticarileştirerek çok şey başarabileceğine inanılmaktadır.

Raporun üçüncü kısmı ise Afrika'nın 5 temel bölgesi itibarıyla ele alınan kilit olgular ve veriler üzerinedir.

Kuzey Afrika

Kuzey Afrika'da Arap baharının özellikle Libya'da ve Tunus'ta ekonomik açıdan çok etkili olduğu raporda açıkça görülüyor. 2011 yılında % 59,7'lik küçülme yaşayan, buna karşılık 2012'de % 95,5'lik büyüme gerçekleştirdiği tahmin edilen Libya, bu rakamlarla Kuzey Afrika bütünündeki trendlerin adeta üstünü örtüyor. Libya'daki rakamlar hariç tutulduğunda Kuzey Afrika'nın 2011'de % 4,3 oranında büyüdüğü, 2012'de % 4,2 oranında büyümüş olduğunun tahmin edildiği ve 2013'te % 4,5, 2014'te ise % 5,2 oranında büyüyeceği tahmin ediliyor ve bu da Kuzey Afrika genelinde aslında istikrarlı büyümenin devam ettiğini göstermektedir.

Batı Afrika

Batı Afrika ise 2011'de % 6,8 ve 2012'de % 6,6 büyüme oranıyla hızlı büyümeye devam etmektedir ve kıtanın en hızlı büyüyen kesimini teşkil etmektedir. Batı Afrika'daki büyüme hem petrol ve maden hem de tarım ve hizmet sektörü tarafından gerçekleştirilmektedir. Özellikle Gana'da ve Cote d'Ivoire'de 2013 ve 2014 büyümesinin % 8'i aşacağına ve Sierra Leone'nin 2014'te % 12,1 büyüme gerçekleştireceğine dair tahminler göze çarpmaktadır.

Doğu Afrika

Doğu Afrika'da Ruanda, Tanzanya, Etiyopya ve Uganda gibi pek çok ülke % 5 ile % 7 arasında sağlam bir büyüme göstermektedir ve 2013 ve 2014 büyümelerinin de aynı çizgide devam edeceği tahmin edilmektedir. Doğu Afrika'daki 13 ülkenin de 2014 tahmini büyümesinin % 3,4 - % 7,3 aralığı içinde kalması, Doğu Afrika ülkelerinin ortak bir kalkınma trendi yakaladığını göstermektedir.

Orta Afrika

Orta Afrika'nın genel GSMH'sinin 2011'de % 5,2'den 2012'de % 5,7'ye çıkmış olduğu ve bu oranında 2013'te yine % 5,7 düzeyinde, 2014'te ise % 5,4 düzeyinde gerçekleşeceği raporda öngörülmektedir. Bölgenin en hızlı büyüyen ve büyümeye devam edeceği tahmin edilen iki ülkesinden Çad'ın temel gelir kaynağı petrol üretimi ve tarım iken Kongo Demokratik Cumhuriyeti'nin büyümeyi temin eden kaynakları madencilik, tarım ve inşaat sektörleridir.

Güney Afrika

Güney Afrika'nın en zengin ülkesi olan Güney Afrika Cumhuriyeti elmas sektöründeki grevlerden ve Euro bölgesindeki durgunluktan olumsuz etkilenerek 2011 yılında % 3,5 büyüdü ve 2012 yılında % 2,5 büyümüş olduğu tahmin ediliyor. Bu rakamlarla Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Afrika'daki genel büyümenin dahi gerisinde kaldı. Güney Afrika 2011 yılında % 4 büyüdü ve 2012 yılında % 4,2 oranında büyümüş olduğu tahmin ediliyor. Güney Afrika Cumhuriyeti'ndeki büyümenin 2013'te % 2,8 ve 2014'te % 3,5 düzeyinde olacağını öngören rapor, Güney Afrika genelinde ise 2013'te % 4,1 ve 2014'te % 4,6 oranında büyüme bekliyor. Bu büyümenin lokomotiflerinin ise % 7'yi aşması beklenen büyüme hızıyla Zambiya ve Angola geliyor. 2011'de % 10,6 büyüyerek Güney Afrika'nın en hızlı büyüyen ülkesi olan Zimbabwe'nin ise 2012'de % 4,4 büyümüş olduğu ve 2013'te % 5, 2014'te ise % 5,7 büyüyeceği tahmin ediliyor.

Güney Afrika'nın en zengin ülkesi olan Güney Afrika Cumhuriyeti elmas sektöründeki grevlerden ve Euro bölgesindeki durgunluktan olumsuz etkilenerek 2011 yılında % 3,5 büyüdü ve 2012 yılında % 2,5 büyümüş olduğu tahmin ediliyor.

*Afrika'nın henüz
tükenmemiş bulunan
pek çok yeraltı
kaynağı ve yeterli
finansman
sağlandığı takdirde
ciddi ekonomik
destek sağlayacak
tarım potansiyeli
mevcuttur.*

Sonuç

2002'den bu yana özellikle Çin, Brezilya, Hindistan gibi gelişen ülkelerin ortaya çıkmasıyla ciddi bir büyüme trendi yakalayarak genel GSMH'sini dörde katlayan Afrika'nın en büyük sorunu bu büyümeyi bireysel gelir açısından, insani kalkınma açısından ya da demokratikleşme açısından gelişmeye çevirememesi yani gelecekteki büyümeyi garantileyen tedbirler alamamasıdır. Bu sorunun başta gelen nedeni de kıtadaki nüfus artışının ekonomik büyümeye paralel devam ederek kişi başına düşen refah artışına dönüşmemesi ve liberal-demokratik ortama henüz yeni yeni kavuşan devletlerin eğitim başta olmak üzere sosyal olanaklara büyük yatırımlar yapamamasıdır.

Raporda da belirtildiği üzere Afrika'nın henüz tükenmemiş bulunan pek çok yeraltı kaynağı ve yeterli finansman sağlandığı takdirde ciddi ekonomik destek sağlayacak tarım potansiyeli mevcuttur fakat Afrika ülkelerinin geçmişte hiç görülmemiş bir büyüme yakaladıkları bu dönemde ellerine geçen fırsatı doğru değerlendirmedikleri takdirde bu büyümeyi ülkelerin sosyal kalkınmaya ve ekonomide dış faktörlerden bağımsızlaşmaya dönüştürememesi riski vardır. Bu riske karşı Afrika ülkelerinin izlemesi gereken politika ise Çin, Hindistan ve Türkiye gibi gelişen ülkelere gelen yatırımları öncelikle devlet kurumsallaştırmaya ayırarak istikrara kavuşmaya ve sonrasında doğru düzenlemeler ve bütünleşmeler yoluyla kolektif bir pazar olarak kendi ekonomik kaderini kontrol altına almaya yönelik olmalıdır.

Euro bölgesindeki durgunluk karşısında gelişen ülkelerin kıtaya gösterdiği ilginin 10 yıldır sürmekte olması ve raporda da hem bu ilginin hem de kıtadaki büyümenin süreceğinin tahmin edilmesi, kıtaya yapılan yatırımların ve kıtaya kurulan ilişkilerin 10 yıldır beklenen karşılığı verdiğini ve Afrika'nın doğal kaynaklardan bağımsız olarak değerlendirildiğinde dahi önemli bir üretim üssü olacağını göstermektedir.

ÖZGEÇMİŞ

2003'te İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nden mezun oldu. Yüksek lisansını İstanbul Bilgi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Ekonomi Hukuku alanında tamamladı. Burçin Aydoğdu Kırklareli Üniversitesi'nde öğretim görevlisi olarak çalışmaktadır. Aydoğdu çalışmalarında, ekonomi hukuku, iş hukuku ve sosyal güvenlik hukuku alanında yoğunlaşmaktadır.

Afrika Araştırmaları
Uygulama ve Araştırma
Merkezi Müdürlüğü
Kırklareli Üniversitesi
Kültür Merkezi A Blok
39100
Kırklareli / Türkiye

Tel: +90 288 212 96 70
Dahili : 166
Faks:+90 288 212 23 59

afrika@kirkclareli.edu.tr

<http://acm.kirkclareli.edu.tr>

